

Nr 15.

Ankom till riksdagens kansli den 24 mars 1925 kl. 8 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 40 § 1 mom. i lagen den 14 juni 1918 om fattigvården.

Genom en den 13 mars 1925 dagtecknad proposition, nr 105, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av i statsrådet över socialärenden fört protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

L a g

angående ändrad lydelse av 40 § 1 mom. i lagen den 14 juni 1918 (nr 422) om fattigvården.

Härigenom förordnas, att 40 § 1 mom. i lagen den 14 juni 1918 om fattigvården skall erhålla följande ändrade lydelse:

40 §.

1 mom. Har fattigvårdssamhälle — — — är beläget.

Lag samma vare beträffande avgift för vård, som lämnats å anstalt för sinnessjuka, sinnesslöa eller fallandesjuka eller för blinda barn under skolåldern, vilken anstalt tillhör landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, eller å enskild anstalt för sinnesslöa eller fallandesjuka eller för blinda barn under skolåldern, vilken anstalt åtnjuter statsbidrag eller blivit av Konungen för ändamålet godkänd.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1925.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för ifrågavarande förslag, tillåter sig utskottet ått, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Bihang till riksdagens protokoll 1925. 9 saml. 2 avd. 12 häft. (Nr 15—16.) 1

Landstingens ersättningsmyndighet för vårdkostnad enligt 40—42 §§ i fattigvårdslagen. Enligt första stycket av 1 momentet i 40 § av fattigvårdslagen äger fattigvårdssamhälle, därest detsamma för person, vilken är i behov av fattigvård enligt 1 § i lagen, erlagt avgift för vård å statens anstalter för sinnessjuka eller sinnesslöa och ej kunnat uttaga ersättning för denna avgift hos den vårdade eller för honom försörjningspliktig person samt ersättning för vården ej heller skall enligt därom givna bestämmelser lämnas av statsmedel, att därför utfå gottgörelse av det landsting, inom vars område fattigvårdssamhället är beläget.

Det med nu föreliggande lagförslag avsedda andra stycket av samma moment äger i sin nuvarande avfattning följande lydelse:

»Lag samma vare beträffande avgift för vård, som lämnats å anstalt för sinnessjuka, sinnesslöa eller fallandesjuka, vilken tillhör landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, eller å enskild anstalt för sinnesslöa eller fallandesjuka, vilken åtnjuter statsbidrag eller blivit av Konungen för ändamålet godkänd.»

Enligt stadganden i 41 § 1 mom. och 42 § gälla enahanda regler beträffande kostnad för vård dels å anstalt för tuberkulösa eller vanföra, vilken åtnjuter statsbidrag, och dels å länslasarett eller av landsting underhållen sjukstuga eller å annan med länslasarett likställd sjukvårdsinrättning.

I vissa andra fall åter, nämligen beträffande vård av sinnessjuk å vederbörligen godkänd kommunal anstalt samt vård av andra kroniskt eller obotligt sjuka än tuberkulösa och vanföra å kommunala och andra anstalter av viss närmare angiven beskaffenhet äger vederbörande fattigvårdssamhälle enligt stadganden i 40 § 2 mom. och 41 § 2 mom. andra stycket erhålla gottgörelse av landstinget för halva vårdkostnaden.

Innebörden i förevarande proposition Med nu förevarande proposition avses, såsom av den föreslagna lydelsen av andra stycket av ifrågavarande moment framgår, att medgiva fattigvårdssamhälle, som erlagt avgift för särskild anstaltsvård av blinda barn, vilka icke uppnått skolåldern, att för denna utgift erhålla full gottgörelse av vederbörande landsting.

Läro- och andra anstalter för blinda. Beträffande blinda barn gäller enligt lagen angående blindundervisningen den 29 maj 1896, att de skola till undervisning inställas i av staten upprättad läroanstalt för blinda, såvida ej vederbörande målsmän sörja för enskild undervisning av dem. Skolåldern räknas från och med det år, under vilket barnet fyller 7 år. För meddelande av den föreskrivna undervisningen finnas upprättade två förskolor, en å Tomtebodas och en i Växjö, samt ett institut å Tomtebodas för undervisningens fortsättande och avslutande. Därjämte finnes i Kristinehamn en av staten inrättad hantverksskola för äldre blinda. Medan sistnämnda skola är avgiftsfri, upptagas däremot vid de övriga skolorna avgifter med 400 kronor för år och elev. Dessa avgifter skola erläggas av vederbörande landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, med rätt för landsting resp. stadsfullmäktige att bestämma viss årlig avgift, varmed föräldrar eller målsmän, i den mån de därtill äga tillgång, skola bidra till täckande av kostnaderna för barnets vistelse vid läroanstalten.

För blinda med komplicerat lyte finnes en särskild statens vårdanstalt i Lund. Enligt lag om skyldighet för landstingsområde och stad, som ej i landsting deltagar, att bidraga till kostnaden för vård av blinda med komplicerat lyte den 7 juli 1921 gälla beträffande kostnaderna för å denna anstalt intagna blinda enahanda regler som beträffande kostnaderna för blinda barns undervisning vid statens läroanstalter.

Sedan 1915 finnes därjämte vid det s. k. blindhemmet i Nynäshamn, vilket står under direktionens för blindinstitutet å Tomtebodas överinseende och underhålles med detta instituts fondmedel, en särskild avdelning för blinda barn, vilka ännu ej uppnått skolåldern. Denna avdelning var vid sin tillkomst avsedd för 10 barn och kan mottaga högst 15. Antalet på en gång intagna barn har emellertid aldrig överstigit 8. Genomsnittssiffran för åren 1915—1920 var 5,5. Enligt 1910 års folkräkning skulle antalet blinda barn i åldern 0—7 år för hela landet utgöra blott 40. Även om denna siffra är för låg, synes dock tidtals en ej ringa procent av landets blinda barn nedanom skolåldern hava intagits å denna avdelning, synnerligast som egentliga spädbarn där icke mottagas. Årsavgiften utgör 400 kronor.

I det av de s. k. blindvårdssakkunniga den 10 april 1922 avgivna betänkande med utredning och förslag angående vården av blinda anfördes i fråga om barn före skolåldern bl. a.:

Det kunde icke ifrågasättas att ålägga föräldrar eller målsmän att insända minderåriga blinda barn till anstalt, så framt ej uppenbar vanvård föreläge. I detta fall ägde respektive barnavårdsnämnder att ingripa, varvid de hade att tillgå utvägen att sända det vårdbehövande barnet till Nynäshamns-hemmet. Ofta hände det, att den uppfostringsmöjlighet, denna anstalt erbjöde, ej anlidades, ehuru barnet väl skulle behöva att få bättre vård än hemmet gäve. Då kostnaden måhända ibland kunde verka avskräckande på kommunen, vore det emellertid för dessa barn önskligt, att 40 § i fattigvårdslagen vidgades att omfatta även blinda, och att Nynäshamnsanstalten bleve av Konungen godkänd såsom likställd med de där omnämnda anstalter, vilka åtnjöte statsbidrag.

De sakkunnigas betänkande har ännu icke föranlett genomförande av några åtgärder från statsmakternas sida.

Emellertid har direktionen för blindinstitutet å Tomteboda i skrivelse till Kungl. Maj:t den 14 december 1923 upptagit de sakkunnigas förslag i nu förevarande avseende samt till stöd för detsamma anført, att åtskilliga blinda barn otvivelaktigt finnes, vilka vore i stort behov av vård å Nynäshamns-hemmet, att emellertid vårdkostnaden å hemmet avskräckte vederbörande målsmän och även fattigare kommuner från dess anlitage, samt att detta vore till stort men för respektive barn, i det att försumlighet och vanvård under de tidigaste barnåren verkade synnerligen hämmande på den blindes hela liv.

Denna framställning av direktionen för blindinstitutet är det, som närmast föranlett framläggandet av Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

Emot den i propositionen föreslagna utvidgningen av landstingens ersättningskyldighet har styrelsen för Sveriges landstingsförbund, under hänvis-

Till grund för propositionen liggande framställningar med tillhörande yttrande.

ning till innehållet i en av styrelsen den 13 december 1923 till Kungl. Maj:t ingiven framställning angående landstingens ersättning till primärkommunerna enligt 40—42 §§ i fattigvårdslagen, framhållit, att landstingens ersättningsskyldighet i nu förevarande hänseende icke borde omfatta mer än hälften av vårdkostnaden.

Utskottets
yttrande.

I likhet med departementschefen finner utskottet det av den förebragta utredningen framgå, att åtskilliga blinda barn i de tidigare barnåren, vilka äro i stort behov av omvårdnad å anstalt av nu ifrågasvarande slag, på grund av de därmed förknippade kostnaderna bliva i mistning av dylik omvårdnad, samt att beredande av sådan är av ofta avgörande betydelse för vinnande av ett gott resultat av den efter uppnådd skolålder följande, å statens och landstingens föranstaltande ankommande blindundervisningen. Då det nu sedan åtskilliga år tillbaka hos oss finnes en särskild anstalt av förevarande slag för beredande av föruppfostran åt blinda barn, vilka ännu icke uppnått skolåldern, synes varje åtgärd i syfte att underlätta möjligheterna till dylika barns intagande å denna anstalt vara förtjänt av understöd. Ett genomförande av det föreliggande förslaget torde vara ägnat att i ej obetydlig grad vidga dessa möjligheter, medan det å andra sidan med hänsyn till det fåtal barn, varom här är fråga, skulle för vederbörande landstingsområden spela en synnerligen ringa roll i ekonomiskt hänseende. Ur dessa synpunkter synes det utskottet föreligga giltiga skäl till godtagande av förslaget, utan att landstingens ersättningsskyldighet därvid begränsas till att, på sätt av styrelsen för Svenska landstingsförbundet påyrkats, gälla allenast halva vårdkostnaden.

På grund av det anförda och under erinran, att enligt vad i propositionen uppgivits ett eventuellt bifall till densamma kommer att föranleda framställning om Konungens godkännande av blindhemmet i Nynäshamn, hemställer utskottet,

att förevarande proposition måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 24 mars 1925.

På andra lagutskottets vägnar:

BROR PETRÉN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Bror Petrén*, *Sigfrid Hansson*, greve *Spens*, *Tjällgren*, *Alfred Petrén** och *Frändén**, fröken *Hesselgren** samt herr *Franzén**;

från andra kammaren: herrar *Öberg*, *Hage**, *Magnusson* i Skövde*, *Ödström*, *Johansson* i Kälkebo, *Holmström* i Stockholm, *Svensson* i Skönsberg och *Olovson* i Västerås.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.